

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 14.03.1975, sp. zn. 3 Cz 27/75, ECLI:CZ:NS:1975:3.CZ.27.1975.1

Číslo: 34/1975

Právní věta: K závěru o tom, zda účelem právnímu úkonu směřujícího k převodu majetku bylo předejít hrozícímu trestu propadnutí majetku po spáchání zamýšleného trestného činu, může soud v občanském soudním řízení dospět teprve po zjištění a zhodnocení všech okolností, za nichž k právnímu úkonu došlo. Při tom bude třeba zejména přihlídnout k časové a dějové spojitosti právního úkonu převodce i k obvyklosti nebo neobvyklosti majetkové dispozice prováděné tímto právním úkonem.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 14.03.1975

Spisová značka: 3 Cz 27/75

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Právní úkony, Řízení trestní, Rozhodnutí soudu, Trest propadnutí majetku

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 120

§ 132 40/1964 Sb. § 39

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34/1975 sb. rozh.

K závěru o tom, zda účelem právnímu úkonu směřujícího k převodu majetku bylo předejít hrozícímu trestu propadnutí majetku po spáchání zamýšleného trestného činu, může soud v občanském soudním řízení dospět teprve po zjištění a zhodnocení všech okolností, za nichž k právnímu úkonu došlo.

Při tom bude třeba zejména přihlídnout k časové a dějové spojitosti právního úkonu převodce i k obvyklosti nebo neobvyklosti majetkové dispozice prováděné tímto právním úkonem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 14. 3. 1975, [3 Cz 27/75](#))

Rozsudkem okresního soudu v Mladé Boleslavi byla zamítnuta žaloba Čs. státu - ONV v J. o vydání osobního automobilu zn. Octavia Combi oběma žalovanými manžely.

Žalobce uváděl, že smlouva o koupi tohoto automobilu uzavřena 4. 4. 1969 mezi žalovanými a prodávajícím J. B. je neplatná, protože J. B. prodal automobil s úmyslem zbavit se svého majetku v souvislosti se zamýšleným nedovoleným opuštěním ČSSR; k jeho odchodu do ciziny došlo v druhé polovině května 1969 a rozsudkem okresního soudu v Jablonci nad Nisou v trestní věci sp. zn. 1 T 96/71 byl pak odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a k propadnutí majetku za trestný čin opuštění republiky podle ustanovení § 109 tr. zák.

Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku nejprve uváděl, že prodáváný osobní automobil byl původně v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů B. a že podle uzavřené dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů B. připadl J. B. Kupní smlouvou ze 4. 4. 1969 přešlo proto platně vlastnictví automobilu na žalované, a protože nebyl prokázán ani jiný důvod neplatnosti této smlouvy, nemohl se trest propadnutí majetku uložený soudem odsouzenému J. B. vztahovat na automobil ve vlastnictví jiných osob. Soud prvního stupně ještě dodával, že žalovaní se nedovolali ustanovení § 49 odst. 2 o. z. v tom smyslu, že by prodávající J. B. v nich úmyslně vyvolal omyl, a od smlouvy neodstoupili.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně, jenž nabyl právní moci, tak, že tímto rozsudkem byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 39 o. z. je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí zájmům společnosti.

V projednávané věci vyplynulo z provedených důkazů, že J. B. necelé dva měsíce před odjezdem do zahraničí prodal 4. 4. 1969 osobní automobil zn. Octavia Combi. Při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví bývalých manželů B. souhlasil s tím, že rodinný domek, v němž po zrušení společné domácnosti manželů B. od července 1968 bydlel, připadne D. B. Již tyto skutečnosti měly vést soud k podrobnějšímu zjišťování o tom, zda prodávající J. B. nejednal v úmyslu zbavit se majetku a zůstat bez povolení čs. orgánů v zahraničí. Při posuzování platnosti právních úkonů převodu majetku prodávajícího na jiné osoby z hlediska ustanovení § 39 o. z. nebude zpravidla přímý důkaz o tom, že účelem právního úkonu bylo předejít hrozícímu trestu propadnutí majetku za připravovaný trestný čin opuštění republiky (§ 109 tr. zák.), 1) zejména jde-li o právní úkon uskutečněný před později soudem uloženým trestem propadnutí majetku, jak je tomu i v projednávané věci. Tato okolnost však sama o sobě nestačí k závěru, že tu nebyl úmysl prodávajícího uchránit převáděný majetek před hrozícím propadnutím majetku. K takovému závěru může soud dospět teprve po zjištění a zhodnocení všech okolností, za nichž k právnímu úkonu došlo, jejich časové a dějové spojitosti, obvyklosti nebo neobvyklosti majetkové dispozice z hlediska uspokojování hmotných a kulturních potřeb občanů a z hlediska péče o majetek, který k tomuto účelu slouží.

Bylo proto povinností soudu prvního stupně i v projednávané věci, aby uvedené okolnosti měl na zřeteli. Zejména bylo třeba vyslechnout svědkyni D. B., bývalou manželku prodávajícího J. B., k bližšímu objasnění všech okolností uzavření jejich dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, podle níž připadly J. B. kromě automobilu Octavia Combi i dva motocykly a D. B. rodinný domek s přísl. Bylo třeba také objasnit, např. dotazem na příslušný místní národní výbor, kdo v tomto domku až do odjezdu J. B. z ČSSR bydlel, kdy se do něho D. B. nastěhovala, kde hodlal J. B. bydlet, když jí domek předal, co se stalo se dvěma motocykly, které při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví připadly rovněž J. B., a případně i další okolnosti s tím souvisící.

Teprve na podkladě provedeného dokazování o těchto okolnostech bylo možno posoudit, zda smlouva ze 4. 4. 1969 o koupi automobilu žalovanými od J. B. byla ve smyslu ustanovení § 39 o. z. neplatná a

zda tedy v důsledku toho a v důsledku vysloveného propadnutí majetku J. B. má žalobce nárok na vydání tohoto automobilu.

Stížnost pro porušení zákona správně vytýká, že poukaz soudu prvního stupně v odůvodnění rozsudku na postup žalovaných podle ustanovení § 49 o. z. v projednávané věci nemá právní význam, neboť nejde o odstoupení od platné smlouvy z důvodu omylu, jak předpokládá ustanovení § 49 o. z., ale o žalobcem dovozovanou neplatnost smlouvy z důvodu uvedených v ustanovení § 39 o. z.

Rozsudkem soudu prvního stupně byl tedy porušen zákon v ustanoveních § 6, § 120 a § 132 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 39 a § 49 o. z. Důvodné stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno.

1) zákona č. 140/1961 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 113/1973 Sb.).